

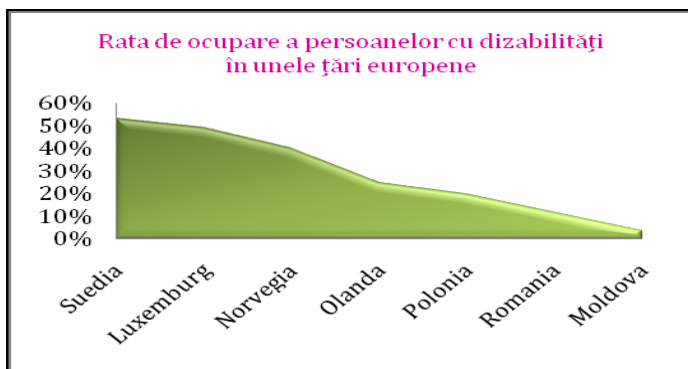
ASPECTE ALE FUNCȚIONALITĂȚII INCLUZIUNII SOCIALE A PERSOANELOR CU DIZABILITĂȚI VIZUALE

CHIPERI Nadejda, dr., lector

Summary

The article describes the services given assistance in social inclusion of people with visual problems and challenges and possible recommendations in accordance with the current socio-economic situation in Moldova.

Instabilitatea economiei în tranziție în Republica Moldova a generat vulnerabilitatea economică a persoanelor cu dizabilități vizuale. După decenii de implicare a acestora în mediu exclusiv protejat – „întreprinderi de instruire și producere”, acestea se află într-o situație de marginalizare. Astfel, rata de incluziune în muncă a persoanelor cu dizabilități în țările europene e diferită de cele ex-sovietice, în virtutea adoptării legislației favorabile incluziunii socio-economice a persoanelor cu dizabilități, încă, acum câteva decenii [4].

Factorii care influențează rata de ocupare a persoanelor cu dizabilități vizuale în Moldova sunt:

- exigențe mari și salarizare proastă pentru un număr mic de oferte de muncă valabile pentru PDV;

- lipsa de competitivitate a candidaților PDV, generat de sistemul ineficient de pre-formare și formare profesională pentru PDV;
- lipsa mecanismelor de aplicare a legilor privind accesul la muncă, inclusiv pentru PDV;
- oferte de muncă „la negru” și poziții vacante nedeclarate;
- sistem de monitorizare și prognoză a pieței forței de muncă în fază incipientă;
- erori în evaluarea dizabilității și altele.

Deficiența vizuală se interpretează în mod diferit. După pierderea vederii, urmează o perioadă de readaptare în noile condiții, făcându-se uz de diferite măsuri de compensare a deficienței [1, p. 64]. De exemplu, persoanele cu vedere slabă profundă sau cecitate parțială utilizează:

- restantul de vedere
- mijloace asistive
- corecție optică.
- tehnologii de acces.

Persoanele cu cecitate totală sau pre-totală fac apel la:

- memorie, sensibilitatea tactilă, auz
- mijloace asistive pentru mobilitate (bastonul alb sau câinele-ghid)
- tehnici de comunicare orală
- tehnologii de acces (sinteză vocală)
- lectură și scriere în relief punctat (sistem Braille).

Calitatea vieții persoanelor cu deficiență de vedere este influențată de această stare, atât în plan personal, social, cât și profesional. Cu toate acestea, potențialul unei persoane nevăzătoare, purtătoare de baston alb, poate fi motiv de prejudecăți și stereotipuri [3, p. 29]. Totuși, pentru a crește șansele de incluziune socială, persoana cu deficiențe vizuale trebuie să știe a explica deficiența sa, să analizeze impactul acesteia asupra așteptărilor sale și să precizeze mijloacele asistive și tehnologiile de acces, de care are nevoie. Procesul de integrare pe piața muncii se axează pe 5 etape, iar scopul final este integrarea profesională a persoanelor cu dizabilități vizuale.

În cazul persoanelor cu deficiențe vizuale, acestea au fost adaptate, astfel încât sunt 7 etape [2]:

1. comunicarea
2. selectarea și evaluarea
3. orientarea
4. cercetarea pieței muncii
5. medierea
6. implementare măsuri de acces și menținere
7. susținere post-angajare

Pentru fiecare etapă trebuie să se acorde suficient timp pentru a analiza modificările procesului de integrare. În continuare ne vom referi doar la unele etape ce țin de sprijinul psihopedagogic.

Comunicarea

Comunicarea este fundamentul întregului proces de (re)integrare profesională a PDV. O relație de simpatie și încredere din partea publicului creează o reputație bună, care susține această activitate, pe cât de nobilă, pe atât de ambițioasă.

Aceasta se referă la câteva publicuri-țintă:

- persoane cu dizabilități vizuale
- părinții
- instituțiile de învățământ
- autorități publice
- societatea

Se comunică pe diferite canale, pentru ca mesajul de informare și incitare privind incluziunea socială, dar și de sensibilizare privind potențialul lucrativ al PDV, să ajungă la publicul-țintă.

Organizații din Republica Moldova:

- Filialele Societății Orbilor din Moldova (SOM)
- CEMV și structurile ei locale
- CNIR și alte organizații relevante.

Persoana cu dizabilități vizuale, în primul rând, trebuie să dispună, chiar din frageda copilărie, de un nivel optim de reabilitare în ceea ce privește reabilitarea medicală, reabilitarea psiho-socială și în continuare reabilitarea profesională.

În mod general reabilitarea presupune cursuri de instruire și consiliere în:

- orientare și mobilitate, sistem de scriere și citire Braille, curs de inițiere în utilizarea computerului, prevăzut cu tehnologii de acces; însușirea deprinderilor de viață cotidiană, psihocorecția relațiilor legate de pierderea vederii.

Pentru determinarea profilului de competențe și aptitudini al PDV se recomandă elaborarea profilului profesional, care are drept obiectiv crearea unei viziuni clare asupra potențialului candidatului, atuurilor și limitelor de antrenare într-un proiect profesional și identificarea capacității funcționale a acestuia.

Profilul de competențe sau profilul personal și profesional începe întotdeauna cu o fază de investigare, care are drept scop:

- de a analiza motivațiile și interesele profesionale și personale;
- de a identifica competențele, aptitudinile profesionale și personale, de a evalua cunoștințele generale;
- de a determina posibilitățile de evaluare profesională, ținând cont de contextul economic și perspectivele reale de angajare;
- eventual, de a identifica cursuri de formare sau stagiere.

În tabelul 1. 2. sunt enumerate cele mai frecvente **specialități pentru persoanele cu dizabilități vizuale** [2]:

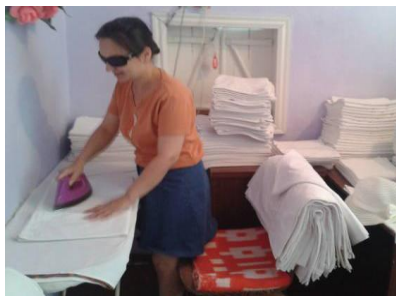
Operator Relații cu Clienții (Teleoperator)	<ul style="list-style-type: none">- cunoașterea limbii române și ruse, engleza – un avantaj- abilități de utilizare a calculatorului, pachetul Office- studii superioare- abilități de comunicare- fără deficiențe ale auzului- bună concentrare a atenției/ memoriei
Maseur	<ul style="list-style-type: none">- studii medicale (minimum, Colegiu de Medicină și stagii de perfecționare),- putere în mâini- abilități de comunicare

Operator Intrare Date	<ul style="list-style-type: none"> - studii medii profesionale - abilitați de culegere a textului conform „metodei oarbe” - un bun nivel de ortografie - cunoașterea limbii române și ruse
Secretariat- Birotică	<ul style="list-style-type: none"> - studii medii profesionale sau superioare - un bun nivel de ortografie - cunoașterea limbii române și ruse
Redactor	<ul style="list-style-type: none"> - studii superioare în filologie - un nivel excelent de ortografie - cunoașterea limbii române și ruse
Interpret de muzică	<ul style="list-style-type: none"> - nivel minim de școlarizare - bune aptitudini artistice - fără deficiențe ale auzului
Artizan	<ul style="list-style-type: none"> - nivel minim de școlarizare - abilitați de lucru manual
Manager	<ul style="list-style-type: none"> - studii superioare - excelent nivel al limbii române, ruse, engleze - abilități de comunicare - abilități de lucru în echipă - capacități de analiză și sinteză - inițiativă, inteligență emoțională.

Abilitarea PDV se poziționează pe 3 filiere: viziune (a ști încotro mergi), autonomie (a avea un arsenal de manevre suficiente pentru a ajunge acolo), legitimitate (pentru a dirija asemenea acțiune).

Publicurile-țintă menționate mai sus pot îndeplini rolul «consilierului», care va propune asistență individuală personalizată, centrată pe specificul persoanei cu deficiențe vizuale, având drept obiective: a ști să explice deficiența sa; să analizeze impactul deficienței; să precizeze mijloacele și tehnologiile asistive (de acces); să răspundă obiectivelor cererii; să dezvolte argumente în favoarea acceptării unei persoane cu dizabilități.

Cîteva istorii de succes:

Natalia L. calcă zi de zi lenjeria copiilor de la grădinița de copii nr. 223 din Tohatin. A rămas cu cecitate absolută după o experiență chimică nereușită. „Spiritul de acuratețe al Nataliei, abilitatea de a lucra în echipă și de a comunica au ajutat-o să fie angajată și să se mențină la acest post”, spune directorul grădiniței.

Ion B. nu a visat niciodată să muncească în domeniul de specialitate. Nici de un salariu decent nu a avut parte niciodată. De curînd i-a surîs oportunitatea unui loc de muncă, în calitate de Asistent tehnolog prelucrarea cărnii în cadrul unei companii belgiene FarmMeatProcessing S.R.L. Singurul ochi cu care poate vedea îl ajută să muncească la inscripțiile pe produse.

Concluzii și recomandări

Acest articol examinează fenomenul incluziunii sociale a persoanelor cu dizabilități vizuale din Moldova. Deși acesta constată deficiențe ale sistemului de rehabilitare și formare profesională, de acces limitat la mijloace asistive și tehnologii de acces a deficienților de vedere, vine să puncteze recomandări, și anume:

- aplicarea măsurilor stimulative pentru angajatori și de compensare a deficienței de vedere;
- un cadru de formare profesională axat pe un proces de reabilitare psiho-socială și medicală de calitate;
- un fundament de asigurare cu mijloace asistive și tehnologii de acces pentru PDV;
- crearea unui sistem de evaluare a dizabilității, conform modelului medical și psiho-social;
- crearea oportunităților de incluziune socială drept etapă de tranziție în mediul ordinar de muncă pentru persoanele cu deficiențe vizuale grave;
- campanii de promovare a potențialului lucrativ al persoanelor cu dizabilități vizuale.

Bibliografie

1. Крoгнус, А. А., „Психология слепых и ее значение для общей психологии и педагогики”– СПб, 2006.
2. www.csbn.md
3. www.noudinnou.md

ORIENTAREA FORMATIVĂ ÎN EVALUAREA COPILOR CU DEFICIENȚĂ MENTALĂ

CIOBANU Adriana, dr., conf. univ.

Summary

This article states that in assessing of mental deficiency states appeared and developed formative orientation of develops knowledge and psychological evaluation activities Hereby this orientation aims quantitative aspect, that is any signs of delays in development , as well as qualitative aspect, imbalances and disharmonies. Also Formative Orientation aims perspective forecast investigated child and seeks to provide ways for individual therapeutic intervention developing programs.